

Doanh nghiệp nhỏ vẫn khó chạm vốn dù tín dụng toàn nền kinh tế tăng mạnh

07:18 23/05/2026

Dù tín dụng toàn hệ thống ngân hàng đang được đẩy mạnh nhằm hỗ trợ mục tiêu tăng trưởng kinh tế giai đoạn 2026-2030, nhưng khả năng tiếp cận vốn của khu vực doanh nghiệp nhỏ và vừa (DNNVV) vẫn chưa được cải thiện đáng kể. Khoảng cách giữa nhu cầu vốn thực tế và điều kiện vay vốn hiện hành tiếp tục là một trong những điểm nghẽn lớn nhất của khu vực kinh tế tư nhân.

Tài sản thế chấp tiếp tục là “rào chắn” lớn nhất

Vừa qua, tại Diễn đàn tài chính 2026 với chủ đề “Khơi thông dòng vốn, kết nối đa kênh” nhiều chuyên gia cho rằng bài toán vốn hiện không còn là khó khăn mang tính chu kỳ ngắn hạn mà đã trở thành vấn đề cấu trúc của nền kinh tế.

Ông Hoàng Quang Phòng, Phó Chủ tịch Liên đoàn Thương mại và Công nghiệp Việt Nam cho biết khu vực DNNVV và doanh nghiệp siêu nhỏ đang đối mặt với khoảng thiếu hụt tài chính lên tới hàng tỷ USD mỗi năm. Trong khi đó, nhiều doanh nghiệp có nhu cầu mở rộng sản xuất, đầu tư công nghệ hoặc phục hồi hoạt động nhưng chưa thể tiếp cận nguồn vốn phù hợp.

Doanh nghiệp nhỏ và vừa vẫn gặp nhiều rào cản trong tiếp cận vốn dù tín dụng toàn hệ thống đang tăng trưởng mạnh.

Theo Báo cáo Kinh tế tư nhân Việt Nam 2025 và Chỉ số Năng lực cạnh tranh cấp tỉnh (PCI) 2025, tiếp cận tài chính vẫn nằm trong nhóm rào cản lớn nhất đối với doanh nghiệp tư nhân. Đáng chú ý, mức độ khó khăn về vốn của doanh nghiệp Việt Nam hiện cao hơn nhiều quốc gia trong khu vực.

Dữ liệu khảo sát cho thấy có tới 21,2% doanh nghiệp Việt Nam xem tiếp cận tài chính là trở ngại lớn nhất trong hoạt động kinh doanh, cao hơn đáng kể so với Malaysia và Thái Lan. Điểm nghẽn lớn nhất tiếp tục nằm ở yêu cầu tài sản thế chấp.

Theo PCI 2025, khoảng 93,5% khoản vay tại Việt Nam yêu cầu tài sản bảo đảm, mức cao hơn rất nhiều so với các nước trong khu vực. Có tới 75,5% doanh nghiệp cho biết không thể vay vốn nếu không có tài sản thế chấp, trong khi hơn một nửa đánh giá việc vay tín chấp hiện rất khó khăn.

Điều này cho thấy hệ thống tín dụng vẫn đang phụ thuộc lớn vào tài sản đảm bảo thay vì đánh giá dựa trên dòng tiền, mô hình kinh doanh hay hiệu quả vận hành của doanh nghiệp. Đây là bất lợi rất lớn đối với các doanh nghiệp khởi nghiệp, doanh nghiệp đổi mới sáng tạo hoặc doanh nghiệp nhỏ vốn không sở hữu nhiều tài sản hữu hình dù có tiềm năng tăng trưởng tốt.

Không chỉ khó ở tài sản đảm bảo, doanh nghiệp còn chịu áp lực từ lãi suất, điều kiện tín dụng và thủ tục vay vốn. Nhiều doanh nghiệp phản ánh việc tiếp cận vốn hiện vẫn mất nhiều thời gian, hồ sơ phức tạp và các điều khoản vay chưa thực sự phù hợp với đặc thù sản xuất kinh doanh.

Ngân hàng siết rủi ro, doanh nghiệp phải minh bạch hơn

Ở góc độ tổ chức tín dụng, các ngân hàng cho rằng việc thẩm định cho vay hiện phải thận trọng hơn trong bối cảnh rủi ro tài chính và nợ xấu tiềm ẩn còn lớn.

Ông Trần Hoài Phương, Giám đốc Ngân hàng Doanh nghiệp của HDBank nhận định khoảng cách giữa hồ sơ tài chính trên giấy tờ và năng lực thực tế của doanh nghiệp vẫn là vấn đề khiến ngân hàng dè dặt trong giải ngân.

Theo ông Phương, báo cáo tài chính được kiểm toán mới chỉ là điều kiện cần. Điều quan trọng hơn với ngân hàng là tính minh bạch của dòng tiền, khả năng quản trị tài chính và mức độ an toàn của cấu trúc vốn.

Ông cho biết nhiều doanh nghiệp hiện có tỷ lệ đòn bẩy tài chính quá cao và phụ thuộc lớn vào vốn vay ngân hàng. Trong khi đó, các mô hình quản trị rủi ro quốc tế thường yêu cầu doanh nghiệp phải có tỷ lệ vốn tự có cao hơn để giảm áp lực thanh khoản và hạn chế rủi ro hệ thống.

Một vấn đề khác được cảnh báo là tình trạng sử dụng vốn ngắn hạn cho các khoản đầu tư dài hạn vẫn khá phổ biến. Việc vay vốn lưu động để đầu tư máy móc, nhà xưởng hoặc tài sản cố định có thể khiến doanh nghiệp rơi vào trạng thái mất cân đối tài chính nếu dòng tiền không được kiểm soát tốt.

Theo các chuyên gia, để giảm phụ thuộc vào tài sản thế chấp, doanh nghiệp cần nâng cao năng lực quản trị tài chính, chuẩn hóa báo cáo kế toán, minh bạch dữ liệu và xây dựng lịch sử tín dụng ổn định.

Ở góc độ cơ quan quản lý, ông Nguyễn Phi Lâm, Vụ trưởng Vụ Dự báo Thống kê thuộc Ngân hàng Nhà nước Việt Nam cho biết việc điều hành tín dụng thời gian tới sẽ tiếp tục theo hướng linh hoạt nhưng thận trọng nhằm cân bằng giữa hỗ trợ tăng trưởng và bảo đảm an toàn hệ thống tài chính.

Theo ông Lâm, bên cạnh vốn ngân hàng, doanh nghiệp cần chủ động đa dạng hóa nguồn lực tài chính thông qua thị trường chứng khoán, trái phiếu doanh nghiệp, quỹ đầu tư và các mô hình hợp tác công - tư.

Ngân hàng Nhà nước cũng cho biết sẽ tiếp tục ưu tiên dòng vốn cho sản xuất kinh doanh và các lĩnh vực tạo giá trị thực cho nền kinh tế, đồng thời kiểm soát chặt tín dụng vào các lĩnh vực tiềm ẩn rủi ro cao.

Dù còn nhiều khó khăn, các chuyên gia đánh giá dư địa cải thiện khả năng tiếp cận vốn của doanh nghiệp vẫn khá lớn. Khảo sát PCI 2025 cho thấy hơn 73% doanh nghiệp đánh giá các chương trình kết nối ngân hàng - doanh nghiệp đang phát huy hiệu quả tích cực.

Điều này cho thấy nếu cơ chế kết nối được mở rộng thực chất hơn, cùng với cải cách thủ tục và phát triển các mô hình tín dụng dựa trên dòng tiền, khả năng tiếp cận vốn của khu vực doanh nghiệp tư nhân có thể được cải thiện đáng kể trong những năm tới.

Nam Sơn (t/h)